

Установа адукацыі
«Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт імя Еўфрасінні Полацкай»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Рэктар установы адукацыі
«Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт
імя Еўфрасінні Полацкай»

Ю.Я. Раманоўскі

«21» 06 2025 г.

Рэгістрацыйны № УД-231/25 /уч.

БЕЛАРУСКАЯ МОВА. ПРАФЕСІЙНАЯ ЛЕКСІКА

Вучэбная праграма ўстановы адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці

**6-05-0714-02 «Тэхналогія машынабудавання, метאלарэзныя станкі і
інструменты»**

2025 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове агульнаадукацыйнага стандарта АСВА-6-05-0714-02-2024 і вучэбнага плана па спецыяльнасці 6-05-0714-02 «Тэхналогія машынабудавання, металарэзныя станкі і інструменты». Рэгістрацыйны № 11-24/уч. МТФ ад 26.04.2024 г. для дзённай формы атрымання вышэйшай адукацыі.

СКЛАДАЛЬНІК:

Таццяна Робертаўна Багарадава, дацэнт кафедры сусветнай літаратуры і замежных моў установы адукацыі «Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт імя Еўфрасінні Полацкай», кандыдат філалагічных навук, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Т.П. Слесарава, кандыдыт філалагічных навук, дацэнт, загадчык кафедры беларускай і рускай філалогіі ўстановы адукацыі «Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава»

Н.В. Даўгяла, кандыдат гістарычных навук, дацэнт, загадчык кафедры тэхналогіі і методыкі выкладання ўстановы адукацыі «Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт імя Еўфрасінні Полацкай»

РЭКАМЕНДАВАНА ДЛЯ ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай сусветнай літаратуры і замежных моў установы адукацыі «Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт імя Еўфрасінні Полацкай»
(пратакол № 7 ад «06» 06 2025 г.)

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі «Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт імя Еўфрасінні Полацкай»
(пратакол № 4 ад «14» 06 2025 г.)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна «Беларуская мова. Прафесійная лексіка» займае важнае месца ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста з вышэйшай адукацыяй. Мова з'яўляецца галоўным інструментам інфармацыйнага ўздзеяння, фарміравання грамадзянскасці і патрыятызму, ажыццяўлення сацыяльнага ўзаемадзеяння.

Асаблівасці сацыялінгвістычнай сітуацыі ў Рэспубліцы Беларусь, павышэнне матывацыі публічнай маўленчай дзейнасці патрабуюць ад вышэйшай школы рыхтаваць не толькі спецыяліста, але і камунікатыўна развітую асобу, білінгвальна падрыхтаваную, якая на дастатковым узроўні можа наладжваць зносіны на нацыянальнай мове ў прафесійна-справавой і навуковай сферах.

Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Беларуская мова. Прафесійная лексіка» далучае навучэнцаў да сістэмы нацыянальных каштоўнасцей, спрыяе авалоданню на высокім узроўні маўленчай культурай у прафесійных зносінах, садзейнічае лагічнасці, выразнасці, правільнасці і дакладнасці маўлення будучага спецыяліста. У працэсе навучання студэнты авалодваюць спецыяльнай тэрміналагічнай лексікай, вучацца граматычна, лагічна і паслядоўна выкладаць свае думкі ў вуснай і пісьмовай формах, дарэчна карыстацца моўнымі нормаўмі ва ўмовах білінгвізму, у залежнасці ад мэтай камунікацыі працаваць з прафесійна арыентаванымі і навуковымі тэкстамі, весці дакументацыю, выступаць з публічнымі прамовамі і навуковымі паведамленнямі. Авалоданне студэнтамі праграмай вучэбнай дысцыпліны «Беларуская мова. Прафесійная лексіка» будзе спрыяць павышэнню грамадскага прэстыжу беларускай літаратурнай мовы як мовы тытульнай нацыі ў Рэспубліцы Беларусь.

Мэта вучэбнай дысцыпліны: выпрацаваць у студэнтаў якасныя ўменні і навыкі эфектыўнага выкарыстання моўных сродкаў у прафесійнай камунікатыўнай дзейнасці.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

-замацаваць і ўдасканаліць веды па беларускай літаратурнай мове ў яевуснай і пісьмовай формах;

-садзейнічаць выпрацоўцы ўмення арыентавацца ў тэарэтычных і практычных праблемах функцыянавання беларускай мовы;

-стварыць цэласнае сістэмнае ўяўленне аб функцыянаванні мовы ў яе стылявых разнавіднасцях;

-садзейнічаць фарміраванню і павышэнню культуры маўлення, у тым ліку прафесійнага, будучых спецыялістаў;

-дапамагчы выпрацаваць уменні і навыкі самастойнага аналізу моўных з'яў;

-спрыяць узбагачэнню слоўнікавага запасу навучэнцаў;

-удасканаліць навыкі і ўменні якаснага і дакладнага перакладу спецыяльных тэкстаў з рускай мовы на беларускую і наадварот;

-спрыяць выпрацоўцы ў студэнтаў навыкаў правільнага, дакладнага, чыстага, выразнага і разнастайнага маўлення;

-сфарміраваць уменне мэтазгоднага выкарыстання сродкаў беларускай мовы ў навуковай і практычнай дзейнасці;

-заахвочваць да практычнага ўкаранення атрыманых студэнтамі ведаў у іх прафесійнай дзейнасці;

-выхоўваць павагу да духоўнай і інтэлектуальнай спадчыны беларускага народа, фарміраваць імкненні да перспектыўнага развіцця беларускай мовы;

-спрыяць фарміраванню камунікатыўна развітой асобы, здольнай наладжваць кантакты на нацыянальнай мове.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Беларуская мова Прафесійная лексіка» фармуюцца наступныя **універсальныя кампетэнцыі:**

- працаваць у камандзе, талерантна ўспрымаць сацыяльныя, этнічныя, канфесійныя, культурныя і іншыя адрозненні.

- выкарыстоўваць асноўныя паняцці і тэрміны спецыяльнай лексікі беларускай мовы ў прафесійнай дзейнасці.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны навучэнец павінен

ведаць:

-ролю мовы і маўлення ў працэсе сацыялізацыі асобы; месца і ролю беларускай мовы ў славянскім свеце;

-паходжанне і этапы развіцця беларускай мовы, фарміраванне яе графічнай сістэмы;

-персаналіі заснавальнікаў беларускай лінгвістыкі;

-функцыянальныя стылі сучаснай беларускай літаратурнай мовы, іх жанравыя разнавіднасці;

-спецыфіку сістэмы функцыянальных стыляў беларускай літаратурнай мовы;

-асаблівасці фарміравання навуковага стылю;

-адметнасці навуковага і афіцыйна-справавога стыляў і сфераў іх прымянення;

-структуру лексікі беларускай мовы;

-асаблівасці беларускай мовы ў параўнанні з рускай;

-сістэму літаратурных нормаў беларускай мовы;

умець:

-характарызаваць асаблівасці функцыянальных стыляў;

-ствараць тэксты розных жанраў, свядома карыстаючыся моўным матэрыялам, адэкватна стылю, мэце, сітуацыі і тэме выказвання;

-выкарыстоўваць стылістычныя нормы, згодна з сітуацыяй прафесійных або справавых зносін;

-аналізаваць асаблівасці беларуска-рускага і руска-беларускага білінгвізму; -інтэрпрэтаваць моўную палітыку дзяржавы ў гістарычным кантэксце;

-аналізаваць моўную сітуацыю ў Рэспубліцы Беларусь на сучасным этапе;

валодаць навыкамі і ўменнямі:

-эфектыўных маўленчых паводзін у розных сітуацыях прафесійных і справавых зносін;

-карыстацца моўнымі сродкамі беларускай мовы ў практычнай дзейнасці; адэкватна перакладаць навуковыя, спецыяльныя і службовыя тэксты з рускай на беларускую мову і наадварот, улічваючы стылістычную прыналежнасць і асаблівасці лексіка-граматычнай будовы тэксту;

-кампрэсіі і разгортвання навуковай інфармацыі, анатавання, рэферыравання і рэдагавання;

-пісьменнага афармлення справавых дакументаў.

Вучэбная дысцыпліна «Беларуская мова. Прафесійная лексіка» звязана з вучэбнымі дысцыплінамі: «Філасофія» (асветнікі Беларусі), «Гісторыя беларускай дзяржаўнасці» (сувязь з нацыянальным побытам, менталітэтам).

Форма атрымання вышэйшай адукацыі – дзённая.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны адводзіцца: усяго вучэбных гадзін – 108, аўдыторных заняткаў – 34 гадзіны, з іх практычныя заняткі – 34 гадзіны, самастойная праца студэнтаў – 74 гадзіны.

Працаемістасць дысцыпліны – 3 заліковыя адзінкі.

Вучэбная дысцыпліна вывучаецца на 2 курсе ў 3 семестры.

Форма прамежкавай атэстацыі – залік.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

МОДУЛЬ 1. АГУЛЬНААДУКАЦЫЙНАЯ СФЕРА

Тэма 1. БЕЛАРУСКАЯ МОВА ЯК ЧАСТКА НАЦЫЯНАЛЬнай КУЛЬТУРЫ

Суадносіны мовы і культуры. Беларуская нацыянальная мова і духоўная культура народа. Функцыі беларускай мовы як асноўнага кампанента нацыянальнай культуры. Роля вуснай народнай творчасці ў фарміраванні нацыянальных каштоўнасцей. Ідыяматычнасць мовы.

Тэма 2. СІСТЭМНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Структура беларускай нацыянальнай мовы. Вызначальныя рысы літаратурнай мовы. Тэрытарыяльныя дыялекты. Узроўні моўнага развіцця (фанетычны, арфаэпічны, словаўтваральны, лексічны, марфалагічны, сінтаксічны). Стандарты беларускай літаратурнай мовы (“тарашкевіца” і “наркамаўка”). Мова і маўленне. Функцыі мовы і маўлення ў працэсе сацыяльных зносін.

Тэма 3. БЕЛАРУСКАЯ МОВА СЯРОД ІНШЫХ МОЎ

Генеалагічная класіфікацыя моў. Моўныя сем’і, групы і падгрупы. Месца беларускай мовы ў славянскай і еўрапейскай супольнасці моў. Асаблівасці беларускай мовы ў параўнанні з іншымі славянскімі мовамі. Беларуская мова сярод усходнеславянскіх моў. Параўнанне тэкстаў беларускай, украінскай, рускай, польскай, балгарскай і чэшскай моў. Даўнія і новыя запазычанні з іншых моў у беларускай мове. Вывучэнне беларускай мовы ў рэспубліцы і за мяжой.

Тэма 4. ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРНАЙ МОВЫ

Перыядызацыя беларускай мовы. Гістарычны падыход да разумення працэсаў моўнага развіцця. Агульнаўсходнеславянская мова (X-XIII стст.) як пачатак фарміравання пісьмовай мовы беларускай народнасці. Дзяржаўны статус беларускай мовы ў Вялікім Княстве Літоўскім. Старажытныя рукапісныя і друкаваныя помнікі на беларускай мове. Лёс беларускай мовы ў Рэчы Паспалітай і Расійскай імперыі. Новая беларуская літаратурная мова XIX - пачатку XX стст. Роля Яна Чачота, Францішка Багушэвіча, Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча ў працэсе адраджэння беларускай мовы. Гістарычныя назвы беларускай мовы. Працэсы ўнармавання беларускай мовы: «Беларуская граматыка для школ» Б. Тарашкевіча 1918 г., пашырэнне грамадскіх функцый беларускай мовы ў 1920-я гг., Акадэмічная канферэнцыя 1926 г., рэформа беларускай мовы 1933 г., правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі 1959 г. і 2008 г. Гісторыя графічных сістэм беларускай мовы. Роля беларусаў ва ўдасканаленні кірыліцы. Гісторыя і сучаснасць беларускай лацінкі. Беларускія тэксты, напісаныя арабскай графікай. Аналіз моўных асаблівасцей тэкстаў, створаных у розныя гістарычныя этапы функцыянавання беларускай мовы.

Тэма 5. МОЎНАЯ СІТУАЦЫЯ Ў РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ

Стан і статус беларускай мовы ў канцы XX - пачатку XXI стст. у Рэспубліцы Беларусь. Сацыялінгвістычныя працэсы. Білінгвізм як аб’ектыўная рэчаіснасць у краінах свету, разнавіднасці і тыпы двухмоўя. Гістарычныя вытокі білінгвізму ў Беларусі. Псіхалагічны, педагагічны, сацыялінгвістычны аспекты білінгвізму. Паняцце моўнай інтэрферэнцыі і яе віды. Праблемы інтэрферэнцыі. Феномен “трасянкі”. Аналіз сучасных узораў інтэрферэнцыі.

Тэма 6. НОРМЫ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРНАЙ МОВЫ

Паняцце моўнай нормы. Арфаэпічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Асаблівасці беларускага літаратурнага вымаўлення.

Марфалагічныя асаблівасці назоўнікаў, прыметнікаў, займеннікаў, лічэбнікаў, дзеясловаў. Скланенне прозвішчаў, імёнаў і геаграфічных назваў. Утварэнне і ўжыванне формаў ступеней параўнання прыметнікаў і прыслоўяў. Асаблівасці ужывання прыслоўяў з лічэбнікамі, лічэбнікаў з назоўнікамі. Асаблівасці ўтварэння і ўжывання дзеепрыметнікаў і дзеепрыслоўяў ў беларускай мове. Спосабы перакладу дзеепрыметнікаў з рускай мовы.

Сінтаксічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы. Адрозненні ў кіраванні дзеясловаў і выкарыстанні прыназоўнікаў (па, праз, да, паводле, на, з) у некаторых словазлучэннях у беларускай і рускай мовах. Каардынацыя дзейніка і выказніка ў сказе.

Асаблівасці перакладу з блізкароднасных моў. Спецыфіка беларускай граматычнай сістэмы і яе трансфармацыя пры перакладзе.

МОДУЛЬ 2. НАВУЧАЛЬНА-ПРАФЕСІЙНАЯ СФЕРА

Тэма 7. ЛЕКСІЧНАЯ СІСТЭМА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Паняцце лексікі як упарадкаванага і сістэмнага слоўнікавага складу мовы.

Дыферэнцыяцыя беларускай лексікі. Лексіка паводле паходжання (спрадвечна беларуская і запазычаная; безэквівалентная), ступені ўжывання (актыўная і пасіўная), стылістычнай прыналежнасці (стылістычна нейтральная і афарбаваная), сферы выкарыстання (агульнаўжывальная і абмежаванага ўжытку). Сацыяльныя дыялекты (жарганізмы). Спецыяльная лексіка.

Тэма 8. СПЕЦЫЯЛЬНАЯ ЛЕКСІКА

Разрады спецыяльнай лексікі (тэрміны, наменклатура, прафесіяналізмы). Спецыфіка тэрміналагічнай і прафесійнай лексікі. Тэндэнцыі ў развіцці лексічнага складу беларускай літаратурнай мовы (інтэрнацыяналізацыя, нацыяналізацыя, пурызм, збліжэнне і адштурхоўванне ў дачыненні да рускай і польскай моў).

Тэма 9. ТЭРМІНАЛОГІЯ ЯК ВЯДУЧЫ СКЛАДНІК ПРАФЕСІЙНАГА МАЎЛЕННЯ

Паняцце тэрміна. Крытэрыі вылучэння тэрміна. Тэрміналогія і тэрмінасістэма. Месца тэрміналогіі ў лексічнай сістэме беларускай мовы. Працэсы тэрміналагізацыі і дэтэрміналагізацыі. Агульнанавуковая і вузкаспецыяльная тэрміналогія.

Тэма 10. ФУНКЦЫЯНАЛЬНЫЯ СТЫЛІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРНАЙ МОВЫ

Стылістычная дыферэнцыяцыя беларускай мовы. Агульная характарыстыка стыляў беларускай мовы. Тыпалагічныя прыметы функцыянальных стыляў і падстыляў: тэматыка, прызначэнне, моўныя асаблівасці. Стылістыка як тэарэтычная база культуры маўлення.

Тэма 11. НАВУКОВЫ СТЫЛЬ

Агульная характарыстыка навуковага стылю і яго падстыляў. Гісторыя станаўлення навуковага стылю беларускай літаратурнай мовы.

Моўная арганізацыя тэкстаў навуковага стылю. Марфалагічныя асаблівасці: абстрактныя назоўнікі, высокая частотнасць назоўнікаў роднага склону; зваротныя дзеясловы; асаблівасці ўжывання дзеепрыметнікаў; аўтарскае “мы”. Частотнасць ужывання агульнанавуковых дзеясловаў і іх роля ў

сінтаксічных канструкцыях навуковага тэксту. Роля злучнікаў і злучальных слоў у навуковым тэксце. Складназалежныя сказы.

Рубрыкацыя навуковага тэксту. Сродкі апісання аб'екта, прадмета, мэты, задачы, метадаў, высноў, вынікаў даследавання ў навуковым тэксце. Асаблівасці загалоўка ў навуковым тэксце. Аналіз і пераклад профільных навуковых тэкстаў.

Тэма 12. КАМПАЗІЦЫЙНА-СТРУКТУРНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ ТЭКСТАЎ НАВУКОВАГА СТЫЛЮ

Тыпы навуковага маўлення (апісанне, разважанне, доказ, апавяданне). Тэкстаўтваральныя катэгорыі: цэласнасць, звязнасць, чляннасць, лагічнасць. Завершанасць як асноўная уласцівасць навуковага тэксту. Моўныя сродкі стварэння дакладнасці і лагічнасці. Сродкі сувязі на ўзроўні сказаў, абзацаў, адрэзкаў тэксту (лексічныя паўторы, указальныя і асабовыя займеннікі, пабочныя словы). Сродкі лагічнай сувязі (злучнікі, прыслоўі, пабочныя словы). Паказчыкі ступені аб'ектыўнай навуковай інфармацыі, выражэнне суб'ектыўнай думкі, спасылкі на крыніцу інфармацыі. Афармленне цытат і спасылак у навуковым тэксце.

Словы-дамінанты ў тэкстах розных навук. Паняцце падмовы навукі (інфарматыкі, матэматыкі, фізікі, хіміі, біялогіі і інш.). Невербальныя сродкі стварэння дакладнасці (графікі, табліцы, схемы). Этыка навуковых даследаванняў.

Тэма 13. ПРЫЁМЫ РЭДАГАВАННЯ НАВУКОВАГА ТЭКСТУ

Прынцыпы разгортвання інфармацыі ў навуковым тэксце. Структурна-семантычныя прынцыпы кампрэсіі інфармацыі. Трансфармацыя складаназалежных сказаў у простыя. Апрацоўка трансфармацыйных прыёмаў кампрэсіі і разгортвання інфармацыі. Выдзяленне асноўнай і дадатковай інфармацыі.

Стылістычныя нормы і камунікатыўныя якасці ў навуковым тэксце. Класіфікацыя стылістычных памылак і спосабы іх выпраўлення. Фарміраванне індывідуальнага стылю навукоўца.

Міждысцыплінарны падыход пры правядзенні навуковых даследаванняў. Узаемасувязь лінгвістыкі і дакладных навук.

Тэма 14. ЖАНРЫ НАВУКОВАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Сістэма жанраў сучаснай навуковай літаратуры. Кампазіцыйна-змястоўная і лінгвістычная арганізацыя анатацыі, рэферата, тэзісаў. Структурна-семантычны аналіз анатацый. Віды анатацый. Бібліяграфія і тэкст анатацыі. Лексіка-граматычныя клішэ анатацыі і рэферата.

Складанне анатацый да тэкстаў розных стыляў.

Тэма 15. АФІЦЫЙНА-СПРАВАВЫ СТЫЛЬ

Асноўныя характарыстыкі афіцыйна-справавога стылю. Групы афіцыйна-справавой дакументацыі (асабістыя, распараджальныя, адміністрацыйна-арганізацыйныя, інфармацыйна-даведачныя, справавыя лісты, фінансавыя і ўліковыя дакументы). Лексіка-граматычныя асаблівасці мовы справавых папер і службовых дакументаў. Паняцце канцылярскага штампа. Тэкст службовага дакумента. Правілы афармлення дакументаў. Спосабы выкладання матэрыялу ў дакуменце: канстатацыя, паведамленне, апісанне. Суразмернасць частак дакумента. Прынцыпы афіцыйнага электроннага ліставання.

Тэма 16. КУЛЬТУРА ПРАФЕСІЙНАГА МАЎЛЕННЯ

Паняцце культуры маўлення. Кампаненты культуры маўлення (правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, выразнасць, дарэчнасць, чысціня, багацце). Нацыянальная спецыфіка беларускага маўленчага этыкету і культуры зносін.

Тэма 17. ПРАФЕСІЙНАЕ МАЎЛЕННЕ

Прыёмы эфектыўнай публічнай камунікацыі. Узаемадзеянне вербальных і невербальных сродкаў (міміка, жэсты). Выразнасць маўлення (інтанацыя, дыкцыя, паўзы). Асаблівасці маўленчых паводзінаў перад камерай і мікрафонам. Падрыхтоўка да выступлення па відэасувязі.

**Вучэбна-метадычная карта вучэбнай дысцыпліны «Беларуская мова. Прафесійная лексіка»
Дзённая форма атрымання вышэйшай адукацыі**

Нумар модуля (раздзела), тэмы	Назва модуля (раздзела), тэм	Колькасць аўдыторных гадзін			Літаратура	Формы кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Кіруемай самастойнай работы студэнта		
1	2	3	4	5	6	7
	Модуль 1. Агульнаадукацыйная сфера.					
1.	Беларуская мова як частка нацыянальнай культуры. 1.Суадносіны мовы і культуры. 2.Беларуская нацыянальная мова і духоўная культура народа. 3.Функцыі беларускай мовы як асноўнага кампанента нацыянальнай культуры. 4.Роля вуснай народнай творчасці ў фарміраванні нацыянальных каштоўнасцей. Ідыяматычнасць мовы.		2		[6, 17]	Апытанне
2.	Сістэмная арганізацыя беларускай мовы. 1.Структура беларускай нацыянальнай мовы. 2. Вызначальныя рысы літаратурнай мовы. 3.Тэрытарыяльныя дыялекты. 4.Узроўні моўнага развіцця. 5. Мова і маўленне. 5. Функцыі мовы і маўлення ў працэсе сацыяльных зносін.		2		[13, 17]	Апытанне
3.	Беларуска мова сярод іншых моў. 1.Генеалагічная класіфікацыя моў. 2.Моўныя сем'і, групы і падгрупы. 3.Месца беларускай мовы ў славянскай і еўрапейскай супольнасці моў. 4.Асаблівасці беларускай мовы ў параўнанні з іншымі славянскімі мовамі. 5.Беларуская мова сярод усходнеславянскіх моў.		2		[1,6]	Прэзентацыя
4.	Гісторыя беларускай літаратурнай мовы. 1.Перадмова беларускай мовы. 2.Гістарычны падыход да разумення працэсаў моўнага развіцця. 3.Лёс беларускай мовы ў Рэчы Паспалітай і Расійскай імперыі.		2		[6, 12, 13]	Апытанне

	<p>4.Новая беларуская літаратурная мова XIX - пачатку XX стст.</p> <p>5.Працэсы ўнармавання беларускай мовы: «Беларуская граматыка для школ» Б. Тарашкевіча 1918 г., пашырэнне грамадскіх функцый беларускай мовы ў 1920-я гг., Акадэмічная канферэнцыя 1926 г., рэформа беларускай мовы 1933 г., правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі 1959 г. і 2008 г.</p> <p>6.Гісторыя графічных сістэм беларускай мовы.</p>					
5.	<p>Моўная сітуацыя ў Рэспубліцы Беларусь.</p> <p>1.Стан і статус беларускай мовы ў канцы XX - пачатку XXI стст. у Рэспубліцы Беларусь.</p> <p>2.Сацыялінгвістычныя працэсы.</p> <p>3.Білінгвізм як аб'ектыўная рэчаіснасць у краінах свету, разнавіднасці і тыпы двухмоўя.</p> <p>4.Гістарычныя вытокі білінгвізму ў Беларусі.</p> <p>5.Псіхалагічны, педагагічны, сацыялінгвістычны аспекты білінгвізму.</p> <p>6.Паняцце моўнай інтэрферэнцыі і яе віды.</p>		2		[6, 13]	Самастойная работа
6.	<p>Нормы беларускай літаратурнай мовы</p> <p>1.Паняцце моўнай нормы.</p> <p>2.Арфаэпічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Асаблівасці беларускага літаратурнага вымаўлення.</p> <p>3.Марфалагічныя асаблівасці назоўнікаў, прыметнікаў, займеннікаў, лічэбнікаў, дзеясловаў.</p> <p>4.Скланенне прозвішчаў, імёнаў і геаграфічных назваў. Утварэнне і ўжыванне формаў ступеней параўнання прыметнікаў і прыслоўяў.</p> <p>5.Асаблівасці ужывання прыслоўяў з лічэбнікамі, лічэбнікаў з назоўнікамі. Асаблівасці ўтварэння і ўжывання дзеепрыметнікаў і дзеепрыслоўяў ў беларускай мове. Спосабы перакладу дзеепрыметнікаў з рускай мовы.</p> <p>6.Сінтаксічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы. Адрозненні ў кіраванні дзеясловаў і выкарыстанні прыназоўнікаў (па, праз, да, паводле, на, з) у некаторых словазлучэннях у беларускай і рускай мовах. Каардынацыя дзейніка і выказніка ў сказе.</p> <p>7.Асаблівасці перакладу з блізкароднасных моў. Спецыфіка беларускай граматычнай сістэмы і яе трансфармацыя пры перакладзе.</p>		2		[3, 12, 13, 16]	Рэферат
	Модуль 2. Навучальна-прафесійная сфера					
7.	<p>Лексічная сістэма беларускай мовы.</p> <p>1.Паняцце лексікі як упарадкаванага і сістэмнага слоўнікавага складу</p>		2		[1,6]	Тэст

	<p>МОВЫ.</p> <p>2.Дыферэнцыяцыя беларускай лексікі.</p> <p>3.Лексіка паводле паходжання (спрадвечна беларуская і запазычаная; безэквівалентная), ступені ўжывання (актыўная і пасіўная), стылістычнай прыналежнасці (стылістычна нейтральная і афарбаваная), сферы выкарыстання (агульнаўжывальная і абмежаванага ўжытку).</p> <p>4.Сацыяльныя дыялекты (жарганізмы).</p> <p>5.Спецыяльная лексіка.</p>					
8.	<p>Спецыяльная лексіка.</p> <p>1.Разрады спецыяльнай лексікі (тэрміны, наменклатура, прафесіяналізмы).</p> <p>2.Спецыфіка тэрміналагічнай і прафесійнай лексікі. Тэндэнцыі ў развіцці лексічнага складу беларускай літаратурнай мовы (інтэрнацыяналізацыя, нацыяналізацыя, пурызм, збліжэнне і адштурхоўванне ў дачыненні да рускай і польскай моў).</p>		2		[1, 6, 9]	Рэферат
9.	<p>Тэрміналогія як вядучы складнік прафесійнага маўлення.</p> <p>1.Паняцце тэрміна.</p> <p>2.Крытэрыі вылучэння тэрміна. Тэрміналогія і тэрмінасістэма.</p> <p>3.Месца тэрміналогіі ў лексічнай сістэме беларускай мовы.</p> <p>4.Працэсы тэрміналагізацыі і дэтэрміналагізацыі. Агульнанавуковая і вузкаспецыяльная тэрміналогія.</p>		2		[6, 11 10, 14]	Апытанне
10.	<p>Функцыянальныя стылі беларускай літаратурнай мовы.</p> <p>1.Стылістычная дыферэнцыяцыя беларускай мовы. 2.Агульная характарыстыка стыляў беларускай мовы. 3.Тыпалагічныя прыметы функцыянальных стыляў і падстыляў: тэматыка, прызначэнне, моўныя асаблівасці. 4.Стылістыка як тэарэтычная база культуры маўлення.</p>		2		[20]	Пісьмовае апытанне
11.	<p>Навуковы стиль.</p> <p>1.Агульная характарыстыка навуковага стылю і яго падстыляў. Гісторыя станаўлення навуковага стылю беларускай літаратурнай мовы.</p> <p>2.Моўная арганізацыя тэкстаў навуковага стылю.</p> <p>3.Рубрыкацыя навуковага тэксту.</p>		2		[3, 10, 14]	Апытанне
12.	<p>Кампазіцыйна-структурная арганізацыя тэкста навуковага стылю.</p> <p>1.Тыпы навуковага маўлення (апісанне, разважанне, доказ, апавяданне).</p> <p>2.Сродкі сувязі на ўзроўні сказаў, абзацаў, адрэзкаў тэксту (лексічныя паўторы, указальныя і асабовыя займеннікі, пабочныя словы).</p> <p>3.Сродкі лагічнай сувязі (злучнікі, прыслоўі, пабочныя словы).</p> <p>4.Афармленне цытат і спасылак у навуковым тэксце.</p>		2		[3, 10, 20]	Напісанне анагацыі, рэферата, рэзюме*

13.	Прыемы рэдагавання навуковага тэксту. 1.Прынцыпы разгортвання інфармацыі ў навуковым тэксце. 2.Стылістычныя нормы і камунікатыўныя якасці ў навуковым тэксце. 3.Класіфікацыя стылістычных памылак і спосабы іх выпраўлення. Фарміраванне індывідуальнага стылю навукоўца. 4.Міждысцыплінарны падыход пры правядзенні навуковых даследаванняў. Узаемасувязь лінгвістыкі і дакладных навук.		2		[6, 10]	Пераклад на беларускую мову навуковых тэкстаў
14.	Жанры навуковай літаратуры. 1.Сістэма жанраў сучаснай навуковай літаратуры. Кампазіцыйна-змястоўная і лінгвістычная арганізацыя анатацыі, рэферата, тэзісаў. 2.Структурна-семантычны аналіз анатацый. Віды анатацый.		2		[1, 9, 14]	Складанне анатацыі
15.	Афіцыйна-справавы стыль. 1.Асноўныя характарыстыкі афіцыйна-справовага стылю. 2.Групы афіцыйна-справавой дакументацыі (асабістыя, распараджальныя, адміністрацыйна-арганізацыйныя, інфармацыйна-даведачныя, справавыя лісты, фінансавыя і ўліковыя дакументы). 3.Лексіка-граматычныя асаблівасці мовы справавых папер і службовых дакументаў. Паняцце канцылярскага штампа.		2		[1, 9, 14]	Пісьмовае апытанне
16.	Культура прафесійнага маўлення. 1.Паняцце культуры маўлення. 2.Кампаненты культуры маўлення (правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, выразнасць, дарэчнасць, чысціня, багацце). 3.Нацыянальная спецыфіка беларускага маўленчага этыкету і культуры зносін.		2		[1, 9, 13, 12]	Праслухоўванне і аналіз навуковых паведамленняў і публічных прамоў*
17.	Прафесійнае маўленне. 1.Прыёмы эфектыўнай публічнай камунікацыі. Узаемадзеянне вербальных і невербальных сродкаў (міміка, жэсты). 2.Выразнасць маўлення (інтанацыя, дыкцыя, паўзы). Асаблівасці маўленчых паводзінаў перад камерай і мікрафонам.		2		[8]	Выступленне па відэасувязі
	УСЯГО:		34			

* мерапрыемствы бягучага кантролю

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная:

1. Венедзіктаў, С.В. Беларуская мова. Юрыдычная лексіка : вучэбны дапаможнік / С. В. Венедзіктаў, С. І. Даніленка. - Мінск : Вышэйшая школа, 2019. - 126, [1] с. - (Для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі). - Дапушчана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у якасці вучэбнага дапаможніка для курсантаў і студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі па юрыдычных спецыяльнасцях.

2. Губская, В.М. Беларуская мова для эканамістаў : вучэбны дапаможнік / В. М. Губская, І. І. Шматкова. - Мінск : РІВШ, 2020. - 131 с. - Дапушчана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у якасці вучэбнага дапаможніка для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі па эканамічных спецыяльнасцях

3. Запрудскі, С.М. Нарысы гісторыі беларускага мовазнаўства XIX стагоддзя : дапаможнік / С. М. Запрудскі ; Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. - Мінск : БДУ, 2020. - 193 с. - Рэкамендавана Вучэбна-метадычным аб'яднаннем па гуманітарнай адукацыі ў якасці вучэбна-метадычнага дапаможніка для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі, якія навучаюцца па спецыяльнасці 1-21 05 01 "Беларуская філалогія", 1-21 05 02.

4. Каценка, А.В. Беларуская мова. Юрыдычная лексіка : вучэбны дапаможнік / А. В. Каценка, В. К. Мароз ; Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусі. - 2-е выданне, перагледжанае. - Мінск : Акад. МУС Рэсп. Беларусь, 2018. - 137 с. - (Для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі). - Библиогр. : с. 109. - Дапушчана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у якасці вучэбнага дапаможніка для курсантаў і студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі па юрыдычных спецыяльнасцях.

5. Латушка, Г.П. Беларускія выразы згоды і нязгоды : вучэбна-метыдычны дапаможнік / Г. П. Латушка ; Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. - Мінск : БДУ, 2020. - 134 с. - Рэкамендавана Вучэбна-метадычным аб'яднаннем па гуманітарнай адукацыі ў якасці вучэбна-метадычнага дапаможніка для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі, якія навучаюцца па спецыяльнасцях 1-21 05 01 "Беларуская філалогія", 1-21 05 02 "Русская філалогія (па напрамках)", 1-21 05 04 "Славянская філалогія" .

6. Ляшчынская, В.А. Ідыяматыка беларускай мовы ў лінгвакультуралагічным асвятленні : вучэбны дапаможнік / В. А. Ляшчынская ; Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны. - Мінск : РІВШ, 2019. - 249 с. - Бібліягр. : с. 223-235. - Дапушчана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у якасці вучэбнага дапаможніка для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці "Беларуская філалогія (па напрамках)".

7. Маршэўская, В.В. Беларуская мова. Прафесійная лексіка для юрыстаў і эканамістаў : вучэбны дапаможнік / В. В. Маршэўская, А. С. Садоўская. - Мінск : РІВШ, 2020. - 231 с. - Дапушчана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у якасці вучэбнага дапаможніка для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі па юрыдычных і эканамічных спецыяльнасцях.

В.В. Маршэўская *Садоўская А.С.*

8. Свістунова, М.І. Гістарычная марфалогія беларускай мовы : вучэбны дапаможнік / М. І. Свістунова, Г. К. Ціванова ; Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. - Мінск : БДУ, 2018. - 198 с. - Дапушчана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у якасці вучэбнага дапаможніка для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці "Беларуская філалогія (па напрамках)".

9. Сучасная беларуская літаратурная мова : вучэбны дапаможнік / Д. В. Дзятко [і др.] ; пад рэдакцыяй Д.В. Дзятко. - Мінск : Вышэйшая школа, 2017. - 588 с. - Дапушчана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у якасці вучэбнага дапаможніка для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі па філалагічных спецыяльнасцях.

10. Цыхун, Г.А. Прастора мовы. Моўныя сувязі. Гісторыя слоў : выбраныя працы / Г. А. Цыхун ; Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры, Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа ; укладальнік Я.В. Волкава. - Мінск : Беларуская навука, 2018. - 314, [1] с.

11. Янкоўскі, Ф.М. Гісторыя беларускай мовы : гістарычная граматыка / Ф. М. Янкоўскі ; навуковы рэдактар Д.В. Дзятко. - Наваполацк : Вышэйшая школа, 2019. - 263 с. - Библиогр. : с. 256-257. - Дапушчана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у якасці вучэбнага дапаможніка для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі па філалагічных спецыяльнасцях.

Дадатковая:

12. Беларуская мова, інтэрнет і камп'ютэр : матэрыялы круглага стала міжнароднага сімпозіума "Разнастайнасць моў і культур у кантэксце глабалізацыі" (20 мая 2002 г., г. Мінск) / Таварыства бал. мовы імя Ф. Скарыны ; склад. С. Кручкоў. - Мінск : БелСаЭС Чарнобыль, 2002. - 66, [2] с. : іл.

13. Буракова, М. У. Анамастыка, тэрміналогія і фразеалогія : вучэбна-метадычны дапаможнік / М. У. Буракова, В. А. Ляшчынская ; Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, установа адукацыі "Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны". - Мінск : РІВШ, 2011. - 165 с. - Библиогр. : с. 128-132. - Рэкамендавана вучэбна-метадычным аб'яднаннем па гуманітарнай адукацыі ў якасці вучэбна-метадычнага дапаможніка для студэнтаў нефілалагічных спецыяльнасцей вышэйшых навучальных устаноў па вучэбнай дысцыпліне "Беларуская мова (прафесійная лексіка)".

14. Куліковіч, У. І. Правілы сучаснай беларускай арфаграфіі : Вучэбны дапаможнік / У. І. Куліковіч. - Мінск : Новое знанне, 2011. - 222 с.

15. Ляшчынская, В. А. Беларуская мова. Тэрміналагічная лексіка: вучэбны дапа-можнік / В.А. Ляшчынская. – Мінск, 2001.

16. Ляшчынская, В. А. Сучасная беларуская мова: фразеалогія : вучэбны дапаможнік / В. А. Ляшчынская ; Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, установа адукацыі "Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны". - Мінск : РІВШ, 2010. - 229 с. - Библиогр. : с. 168-177. - Дапушчана Міністэрствам адукацыі РБ у якасці вучэбнага дапаможніка для студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў па філалагічных спецыяльнасцях.

17. Руденко Е. Н. Белорусский язык. Профессиональная лексика : учеб. пособие для студ. вузов / Е. Н. Руденко, А. А. Кожина, Е. Г. Задворная. - Мн. : ТетраСистемс, 2005. - 381 с.

18. Тэорыя і практыка беларускай тэрміналогіі. – Мінск. 1999

Слоўнікі:

19. Арашонкава, Г. У. Кароткі слоўнік беларускай мовы. Правапіс. Вымаўленне. Націск. Словазмяненне. Словаўжыванне / Г. У. Арашонкава, В. П. Лемцогава. – Мінск, 1994.
 20. Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. – Мінск, 1996–2004.
 21. Булыка, А. М. Слоўнік іншамоўных слоў: у 2 т. / А. М. Булыка. – Мінск, 1999.
 22. Геаграфічныя паняцці і тэрміны: энцыклапедычны даведнік / рэдкал.: М. М. і інш. . – Мінск, 1993.
 23. Граматычны слоўнік дзеяслова. – Мінск, 2007.
 24. Мысліцелі і асветнікі Беларусі: энцыклапедычны даведнік / Б. І. Сачанка (гал. рэд.) і інш. . – Мінск, 1995.
 25. Руска-беларускі слоўнік: у 3 т. – Мінск, 1995.
 26. Слоўнік беларускай мовы. Арфаграфія. Арфаэпія. Акцэнтацыя. Словазмяненне / пад рэд. М. В. Бірылы. – Мінск, 1987.
 27. Социологическая энциклопедия / под. общ. ред. А. Н. Данилова. – Минск, 2003.
 28. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: у 5 т. – Мінск, 1977–1984.
 29. Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы. – Мінск, 2005.
 30. Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. – Мінск, 1984–1987.
 31. Энцыклапедыя прыроды Беларусі: у 5 т. – Мінск, 1983–1986.
 32. Этнаграфія Беларусі. – Мінск, 1989.
 33. Юрыдычны энцыклапедычны слоўнік. – Мінск, 1992.
- Вучэбна-метадычныя комплексы:**
34. Вялюга, С. А., Зянько А. І. Вучэбна-метадычны комплекс для студэнтаў нефілалагічных факультэтаў ПДУ / С. А. Вялюга, А. І. Зянько. – Новаполацк : УА "ПДУ", 2010. – 286 с. (13.02.2013).

ПЕРАЛІК ПЫТАННЯЎ ДЛЯ ПРАВЯДЗЕННЯ ЗАЛІКА

1. Беларуская нацыянальная мова, яе формы. Функцыі мовы ў грамадстве.
2. Гістарычныя этапы фарміравання і развіцця беларускай мовы.
3. Паняцце моўнай нормы. Сістэма норм літаратурнай мовы.
4. Беларуская мова – форма нацыянальнай культуры беларусаў.
5. Дыферэнцыяцыя лексікі беларускай мовы паводле паходжання.
6. Дыферэнцыяцыя лексікі беларускай мовы паводле сферы ўжывання.
7. Стылістычныя разрады лексікі беларускай мовы.
8. Паняцце «тэрмін», «тэрміналогія», «тэрмінасістэма». Асаблівасці тэрмінаў.
9. Асноўныя спосабы ўтварэння тэрмінаў.
10. Лексікаграфія. Тыпы слоўнікаў.
11. Некаторыя аспекты функцыянавання беларускай і рускай моў.
12. Арфаэпічныя нормы беларускай літаратурнай мовы і прычыны іх парушэння.
13. Марфалагічныя асаблівасці навуковых тэкстаў.
14. Стылістычныя рэсурсы марфалогіі: назоўнік.
15. Стылістычныя рэсурсы марфалогіі: прыметнік.
16. Стылістычныя рэсурсы марфалогіі: займеннік.
17. Лічэбнік. Скланенне лічэбнікаў і асаблівасці іх ужывання з назоўнікамі.
18. Стылістычныя рэсурсы марфалогіі: дзеяслоў.
19. Дзеепрыметнік і дзеепрыслоўе як формы дзеяслова. Асаблівасці іх ужывання ў беларускай мове.
20. Прынцыпы сучаснай беларускай арфаграфіі.
21. Сінтаксічныя асаблівасці навуковых тэкстаў.
22. Сінтаксіс. Адрозненні ў будове некаторых словазлучэнняў у беларускай і рускай мовах.
23. Паняцце функцыянальнага стылю. Класіфікацыя функцыянальных стыляў.
24. Навуковы стыль, яго функцыі і характэрныя асаблівасці.
25. Жанравая разнастайнасць навуковага стылю (даклад, артыкул, рэферат, анатацыя, рэзюмэ), агульныя патрабаванні да іх напісання і афармлення.
26. Лексічныя і фразеалагічныя асаблівасці навуковых тэкстаў.
27. Афіцыйна-справавыя дакументы, правілы іх напісання і афармлення.
28. Мова і маўленне. Віды і тыпы маўлення. Адзінкі маўлення.

ПЕРАЛІК ТЭМ РЭФЕРАТАЎ

1. Родная мова – душа народа.
2. Мова і гістарычная памяць.
3. Рупліўцы на ніве роднай мовы.
4. Беларусы ў свеце.
5. Паходжанне назвы Белая Русь.
6. Нашы славуцьця землякі.
7. Вядомыя беларускія лінгвісты.
8. Выдатныя дзеячы беларускай культуры.
9. Мой любімы пісьменік.
10. Мой любімы твор.
11. Народнае дойлідства Беларусі.
12. Сімволіка беларускіх народных песень.
13. Традыцыйныя народныя святы.
14. Старонкі беларускага народнага календара.
15. «Фізікі» і «лірыкі».
16. Псіхалогія публічнага выступлення.

АРГАНІЗАЦЫЯ САМАСТОЙНАЙ ПРАЦЫ СТУДЭНТАЎ

Пры вывучэнні вучэбнай дысцыпліны выкарыстоўваюцца наступныя формы самастойнай работы: падрыхтоўка да практычных заняткаў.

Змест самастойнай працы студэнтаў (дзённая форма атрымання вышэйшай адукацыі)

Від самастойнай працы	Тэматычны змест і выкарыстаныя крыніцы	Колькасць гадзін
Складанне канспекта-прэзентацыі	1. Беларуская мова як частка нацыянальнай культуры. Асноўная літаратура: [1], [2], [3] Дадатковая літаратура: [17], [18]	8
Праца з прафесійнымі тэкстамі – лексічны аналіз слоў	2. Лексічная сістэма беларускай мовы. Асноўная літаратура: [1], [2], [3] Дадатковая літаратура: [17], [18]	6
Пераклад сказаў з прафесійнай сферы на беларускую мову. Праца з электроннымі перакладчыкамі (Google translate, Yandex-перакладчык, Belazar).	3. Спецыяльная лексіка. Асноўная літаратура: [1], [2], [3] Дадатковая літаратура: [17], [18]	6
Складанне тэрміналагічнага слоўніка па спецыяльнасці.	4. Тэрміналогія як вядучы складнік прафесійнага маўлення. Асноўная літаратура: [4], [5], [6] Дадатковая літаратура: [13], [14]	6
Аналіз памылак, якія дапускаюцца людзьмі ў час карыстання беларускай мовай.	5. Функцыянальныя стылі беларускай літаратурнай мовы. Асноўная літаратура: [4], [5], [6] Дадатковая літаратура: [13], [14]	6
Пераклад на беларускую мову навуковых тэкстаў.	6. Навуковы стыль. Асноўная літаратура: [1], [2], [3] Дадатковая літаратура: [17], [18]	6
Аналіз структуры навуковага тэксту.	7. Кампазіцыйна-структурная арганізацыя тэкста навуковага стылю. Асноўная літаратура: [1], [2], [3] Дадатковая літаратура: [17], [18]	6
Анатацыя. Напісанне анатацыі.	8. Прыемы рэдагавання навуковага тэксту. Асноўная літаратура: [1], [2], [3] Дадатковая літаратура: [17], [18]	6
Курсавая работа: структура, моўная спецыфіка.	9. Жанры навуковай літаратуры. Асноўная літаратура: [4], [5], [6] Дадатковая літаратура: [13], [14]	6
Афіцыйна-справавы стыль. Складанне афіцыйных папер.	10. Афіцыйна-справавы стыль. Асноўная літаратура: [1], [2], [3] Дадатковая літаратура: [17], [18]	6
Аналіз стылёвых асаблівасцей тэкстаў, адпаведнасць маўленчым сітуацыям.	11. Культура прафесійнага маўлення. Асноўная літаратура: [4], [5], [6] Дадатковая літаратура: [13], [14]	6

<p>Аналіз наукових паведамлень і публічних прамоў студэнтаў. Сбилась нумерація тем относительно учебно-методической карты</p>	<p>12. Прафесійнае маўленне. Асноўная літаратура: [1], [2], [3] Дадатковая літаратура: [17], [18]</p>	<p>6</p>
<p>Усяго:</p>		<p>74</p>

КАНТРОЛЬ ЯКАСЦІ ЗАСВАЕННЯ ВЕДАЎ

Патрабаванні да студэнта пры праходжанні прамежкавай атэстацыі: дэманстрацыя сістэмнасці і глыбіні ведаў, у тым ліку атрыманых пры вывучэнні асноўнай і дадатковай літаратуры; дакладнае і поўнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, уменне даць вычарпальнае вызначэнне тэрміна; пісьменнае і лагічны выклад адказаў на пастаўленыя пытанні.

Сродкі дыягностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці:

- падрыхтоўка прэзентацыі;
- тэсціраванне;
- апытанне;
- пісьмовае апытанне;
- абарона рэфератаў;
- самастойная работа;
- пераклад прафесійных тэкстаў;
- напісанне анатацыі, рэферата, рэзюме;
- пераклад навуковых тэкстаў;
- складанне анатацыі;
- праслухоўванне і аналіз навуковых паведамленняў і публічных прамоў;
- выступленне па відэасувязі.

Дыягностыка якасці засваення ведаў ажыццяўляецца ў форме бягучага кантролю і прамежкавай атэстацыі.

Мерапрыемствы бягучага кантролю праводзяцца на працягу семестра і ўключаюць у сябе наступныя формы кантролю: напісанне анатацыі, рэферата, рэзюме, праслухоўванне і аналіз навуковых паведамленняў і публічных прамоў.

Вынік бягучага кантролю за семестр ацэньваецца адзнакай у балах па дзесяцібальнай шкале і выводзіцца зыходзячы з адзнак, выстаўленых падчас правядзення мерапрыемстваў бягучага кантролю на працягу семестра:

$$BK = B_1 + B_2 + B_3 + \dots + B_n / n,$$

дзе $B_1, 2, \dots, n$ – адзнака за мерапрыемства бягучага кантролю, n – колькасць мерапрыемстваў бягучага кантролю.

Для навучальнага, які прапусціў мерапрыемства бягучага кантролю па ўважлівай прычыне, кафедрай ўсталёўваюцца дадатковыя тэрміны.

Студэнту, які прапусціў мерапрыемства бягучага кантролю без паважнай прычыны, выстаўляецца 1 (адзін) бал за дадзенае мерапрыемства.

Вынік бягучага кантролю можа быць павышаны:

- за ўдзел навучальнага ў навукова-практычных мерапрыемствах, вучэбна-даследчай, навукова-даследчай рабоце студэнтаў (канферэнцыях, семінарах, алімпіядах, конкурсах, навуковых гуртках і да т. п.) на профілі вучэбнай дысцыпліны (модуля) і можа быць павышаны да 10 балаў пры дасягненні значных вынікаў у гэтай рабоце;

- які навучаецца ў мэтах павышэння адзнакі на любым мерапрыемстве бягучага кантролю можа скарыстацца правам на дадатковыя адукацыйныя паслугі (платныя кансультацыі, платныя дадатковыя заняткі). Колькасць і тэрміны пераздач з мэтай павышэння адзнакі вызначае кафедра.

Форма прамежкавай атэстацыі – залік.

Выніковая адзнака па вучэбнай дысцыпліне разлічваецца на аснове выніку бягучага кантролю за семестр і адзнакі, атрыманай за адказ па формуле:

$$B = k \cdot BK + (1 - k) \cdot A$$

дзе, B – адзнака, атрыманая за залік, k – вагавой каэфіцыент бягучага кантролю, BK – вынік бягучага кантролю за семестр, A – адзнака па дзесяцібальнай шкале, атрыманая за адказ.

Пры правядзенні заліку выкарыстоўваецца накапляльная сістэма ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці. Адзнака «залічана» выстаўляецца студэнтам, якія атрымалі па выніках мерапрыемстваў бягучага кантролю адзнаку ад 4 да 10 балаў, адзнака «не залічана» выстаўляецца студэнтам, якія атрымалі ад 1 да 3 балаў. Апошнія здаюць залік па прапанаваных пытаннях да заліку.

Станоўчай з'яўляецца адзнака не ніжэй за 4 балы.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ З ІНШЫМІ ВУЧЭБНЫМІ ДЫСЦЫПЛІНАМІ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦІ

Назва дысцыпліны, з якой папрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб зменах у змесце вучэбнай праграмы па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумару пратакола)
	Кафедра тэхналогіі і абсталявання машынабудаўнічай вытворчасці		

Загадчык кафедры
тэхналогіі і абсталявання
машынабудаўнічай вытворчасці,
д.т.н., прафесар

М.М. Папок

РЭЦЭНЗІЯ

на вучэбную праграму па вучэбнай дысцыпліне
«Беларуская мова (прафесійная лексіка)»
для спецыяльнасці 6-05-0714-02 «Тэхналогія машынабудавання,
металарэзныя станкі і інструменты»

Аўтар-складальнік: дацэнт кафедры сусветнай літаратуры
і замежных моў установы адукацыі «Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт
імя Еўфрасінні Полацкай» Т.Р. Багарадава

Вучэбная праграма вучэбнай дысцыпліны «Беларуская мова
(прафесійная лексіка)» прызначана для студэнтаў другога курса
спецыяльнасці 6-05-0714-02 «Тэхналогія машынабудавання, металарэзныя
станкі і інструменты».

Вучэбную праграму адрознівае арыентацыя на істотнае ўзмацненне
ролі самастойнай працы студэнта, выкарыстанне сучасных інавацыйных
тэхналогій.

Асноўнымі мэтамі навучання студэнтаў у ВНУ з'яўляецца падрыхтоўка
высокапрафесійных спецыялістаў ў галіне народнай гаспадаркі і фармаванне
іх прафесійных кампетэнцый.

Галоўнай мэтай выкладання вучэбнай дысцыпліны «Беларуская мова
(прафесійная лексіка)» з'яўляецца выкананне спецыфічнай ролі ў
падрыхтоўцы спецыялістаў, што будуць працаваць у тэхнічнай сферы.

З аднаго боку, вучэбная дысцыпліна сістэматызуе веды, набытыя ў
агульнаадукацыйнай школе, а з другога – рыхтуе да ўспрымання цыклу
тэхнічных дысцыплін.

Вучэбная праграма, што рэцензуецца, адпавядае Адукацыйнаму
стандарту па спецыяльнасці. Яна мае дакладную структуру згодна з
патрабаваннямі, паказанымі для дакументаў дадзенага тыпу.

Са сказанага вышэй вынікае мэтазгоднасць рэкамендацыі рэцэнзуемай
праграмы ў якасці Вучэбнай па спецыяльнасці «Беларуская мова
(прафесійная лексіка)» для спецыяльнасці 6-05-0714-02 «Тэхналогія
машынабудавання, металарэзныя станкі і інструменты»

Кандыдат гістарычных навук,
дацэнт, загадчык кафедры тэхналогіі
і методыкі выкладання ўстановы адукацыі
«Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт
імя Еўфрасінні Полацкай»

Н.В. Даўгяла

РЭЦЭНЗІЯ

на вучэбную праграму па вучэбнай дысцыпліне
«Беларуская мова (прафесійная лексіка)»
для спецыяльнасці 6-05-0714-02 «Тэхналогія машынабудавання, металарэзныя
станкі і інструменты»

Аўтар-складальнік: дацэнт кафедры сусветнай літаратуры і замежных моў
установы адукацыі «Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт імя Еўфрасінні Полацкай» Т.Р. Багарадава

Вучэбная дысцыпліна «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» для спецыяльнасці 6-05-0714-02 «Тэхналогія машынабудавання, металарэзныя станкі і інструменты» вывучаецца на другім курсе ў трэцім сяместры.

Асноўнымі мэтамі прафесійнай падрыхтоўкі студэнтаў у вышэйшай навучальнай установе з'яўляюцца фармаванне і развіццё кампетэнцый, заснаваных на вырашэнні і выкананні сацыяльна-прафесійных задач і функцый.

Вучэбная дысцыпліна прызначана адыгрываць пазітыўную ролю ў падрыхтоўцы кваліфікаваных спецыялістаў, у прапагандзе дасягненняў і набыткаў нацыянальнага мастацтва слова.

Вучэбная праграма перш за ўсё скіравана на працэс ўдасканалення асобы, выхаванне ў маладога пакалення асноў сістэматызацыі ведаў, напрацоўку новых падыходаў да ведання беларускай мовы, а таксама на развіццё творчага мыслення студэнтаў, актывізацыю іх навукова-даследчага пошуку.

Асноўныя мэты вучэбнай дысцыпліны:

- удасканаленне тэхнічнага мыслення студэнтаў;
- павышэнне пісьменнасці студэнтаў, культуры іх мовы;
- развіццё маўленчых ўменняў і навыкаў;
- выхаванне павагі да мастацкага слова, духоўнай спадчыны беларускага народа, пачуцця нацыянальнай годнасці.

Вучэбная дысцыпліна прадугледжвае практычныя заняткі, а таксама самастойную працу студэнта з выкарыстаннем розных форм кантролю ведаў.

Прапанаваная вучэбная праграма ўтрымлівае ўсе адпаведныя патрабаванням раздзелы: тлумачальную запіску, тэматычны план з указаннем аўдыторных гадзін, апісанне вучэбнага матэрыялу з пералікамі тэм і пытанняў, вучэбна-метадычную частку.

Рэцэнзуемая вучэбная праграма адпавядае Адукацыйнаму стандарту па спецыяльнасці.

Зыходзячы са сказанага вышэй, мэтазгодна рэкамендаваць рэцэнзуемую праграму ў якасці Вучэбнай па спецыяльнасці 6-05-0714-02 «Тэхналогія машынабудавання, металарэзныя станкі і інструменты»

Кандыдат філалагічных навук,
дацэнт, загадчык кафедры беларускай і
руускай філалогіі
ВГУ імя П.М. Машэрава

Т.П.Слесарава